

Nauji įvykiai, žmonių veidai, jų darbai užkloja visa, kas dar taip neseniai buvo gyva, artima, brangu. Tada reikia, kad kas nors primintų, atkastų, nuvalytų dulkes. Taip palengva į kultūros atmintį grimzta senųjų vilniečių gyvenimai ir darbai. Jų būrelis vis retėja, o jaunų beveik nematyti. Tai ypatinga, dramatiška karta, buvusių vilniečių karta tada, kai Lietuva Vilniaus neturėjo. Mes, vėliau atsikėlę į sostinę, esame kiek kitokie – Lietuvos vilniečiai, užaugę su šio miesto ilgesiu: į Vilnių vykome kaip į šventą tautos vietą. Į jį plūstelėjo Lietuva, važiuota ir pėsčia, kaimiška, smalsi ir juodadarbė šviesi su knygomis po pažastimi. Senieji vilniečiai – Vilniaus sargai, kultūros rezistentai – buvo jų užgožti, o naujoji valdžia pradėjo maršinti jų darbus ir vardus. Mes, rašto žmonės, gerai atsimenam, kaip net prieš keliolika metų buvo sunku ką nors apie tai pasakyti, parašyti, paskelbti, ką nors pagerbti, ištraukti iš archyvų. Vilniaus drama buvo vis labiau tolinama nuo naujųjų kartų ir naujųjų jo gyventojų. Ėmėm užmiršti savo miestą, jame gyvendami...

Dabar daug kas neatitaisoma, gal net prarasta. Vienas po kito mus paliko ir vis palieka žymiausi vilniečiai: Rapolas Mackonis, Juozas Kėkštas, Ona Miciūtė, Antanas Krutulis, Aldona Liobytė, Albinas Žukauskas... Šią mirusiųjų plejadą, berods, pirmas pradėjo Marcelinas Šikšnys: kaip juos atvedė į Vilniaus istorinį laiką, taip dabar po vieną išsiveda iš gyvenimo ten, kur saugiau ir amžiniau, kur nė vieno nuopelnai nebus užmiršti ir iš kur amžinybė juos diktuos gyviesiems...

Tas laikas atėjo. Juk senieji ir naujieji vilniečiai iš tikrųjų dar nebuvo susitikę, neišsipasakojo – tai jie padarys po mirties kultūros istorijos erdvėse, kur žodis susitinka su žodžiu, mintis su mintimi, dvasia su dvasia. Vėl mes pašaukti Vilniaus sargybon...